

GDF SUEZ MAGYARORSZÁG

Magyar Földgázpiaci Fórum
Konzultációs kérdőív válaszok

2012.11.30.

I. Kapcsolattartási adatok

Képviselet cég/szervezet neve és címe:

- GDF SUEZ Energia Holding Hungary Zrt.
- GDF SUEZ Energia Magyarország Zrt.
- Égáz-Dégáz Földgázelosztó Zrt.

A képviselet cége/szervezet az alábbi csoportokba tartozik:

- Kereskedő
- Végfogyasztó
- Elosztóhálózat üzemeltető
- Egyetemes szolgáltató

A dokumentumban szereplő adatokra és megállapításokra vonatkozóan a GDF SUEZ nem kíván élni a kérdőívben megfogalmazott „bizalmas kezeléssel”.

II. Előzmények, bevezetés

A GDF SUEZ Magyarország (továbbiakban: GDF SUEZ) megvizsgálta és értékelte a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) és a Regionális Kutató Központ (REKK) által bemutatott földgáz nagykereskedelmi modell-alternatívákat.

Mivel az alternatívák értékelése során figyelembevételre került a cégcsoport minden magyarországi tevékenységi körének véleménye és érdeke, valamint a vállalatcsoport nemzetközi tulajdonosainak álláspontja is, így a vonatkozó konzultációs dokumentumban szereplő kérdéseket a GDF SUEZ a következő fejezetekben részletesen kifejtett modell javaslattal kívánja megválaszolni.

A modell javaslat tartalmazza az új gázpiaci modellel kapcsolatos alapelveket, legfontosabb elvárásokat és kritériumokat. A GDF SUEZ a modellt két periódusban javasolja kivitelezni, amelynek részleteit az alábbi fejezetek tartalmazzák.

III. A javasolt modell legfontosabb előfeltételei és követelményei (2015 után)

- Magyarország TOP szerződésének 2015-ös lejárta.
- A magyar-szlovák határkeresztesző pont üzembe helyezése.
- Az uniós üzemi és kereskedelmi szabályzat (kapacitásallokáció (CAM), szűkületkezelés (CMP), kiegyensúlyozás (balancing), tarifaképzés, rendszerek együttműködése (interoperability)) teljes körű végrehajtása.
- Megkülönböztetés-mentes és piaci alapú hozzáférés a magyar rendszer infrastruktúrájához (a határkeresztesző pontokat is beleértve).
- földgáz import igény: kb. 10 Mrd m³/év 2030-ig
- lakossági fogyasztás: kb. 3 Mrd m³/év
- hazai termelés: 1-2 Mrd m³/év
- Nabucco (2018 után)
- Déli Áramlat (2019 után)
- A földrajzi elhelyezkedés előnyeinek maximális kihasználása

A modell kialakítása során az alábbi prioritásokra figyelembe vétele szükséges:

- a modell garantálja a biztonságos és folyamatos hazai gázellátást;
- a modell ösztönözzön arra, hogy a végső fogyasztók a lehető legkedvezőbb áron jussanak földgázhoz;
- a modell garantálja az iparági szereplők (termelők, kereskedők, elosztórendszer-üzemeltetők, szállítási-rendszerüzemeltetők, egyetemes szolgáltatók, tárolók, kereskedelmi-platform üzemeltetők stb.) fenntartható működését;
- a modell támogassa Magyarország régiós gázelosztó (hub) szerepének erősödését;
- állami szerepvállalás a gázpiacon (ellátásbiztonság garantálása);
- kereskedelmi és infrastrukturális (N-1 kritérium) ellátásbiztonság;

További szükséges kritériumok:

- a szociális szempontok az energia áráktól elkülönítve kezelendők (szociális támogatási rendszer)
- az egyetemes szolgáltatás az egyetemes szolgáltatók termékeként legyen értelmezve
- ne legyen végrehajtható olyan tarifabefagyasztás, amely a piaci szereplők számára veszteséget termel
- a piaci szereplőkre vonatkozó kötelezettségek kockázatmentesek
- rugalmasabb és még inkább piaci alapú infrastruktúra-hozzáférés
- A HAG kapacitások allokációs folyamatának átláthatónak, megkülönböztetés-mentesnek és piaci alapúnak kell lennie (különösen a "nagykereskedelmi versenymodell" esetében, a hozzáférés korlátozása és a piaci manipuláció kockázatának elkerülése érdekében)
- a szlovák-magyar kapacitások átlátható, megkülönböztetés-mentes allokációja
- hosszú távú kiszámíthatóság

- egyenlő kötelezettségek az egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztókat ellátó piaci szereplők számára
- árfolyamra vonatkozó szabályozás megszüntetése
- a Magyarországra dedikált hosszú távú szerződés az ellátási kockázat nagy részének fedezésére szolgál (nem 100%-ának), a kockázatok fennmaradó részét piaci alapú mechanizmusokkal kell megoldani
- villamosenergia-piaci szabályozással való harmonizáció – helyi és regionális szinten
- regionális fókusz (harmonizáció, integráció)
- a földgáz alapú villamos-energia termelés fejlődési tendenciájának figyelembe vételével

IV. Javasolt modell

A jövőbeni piaci modellben az alábbi fontosabb elemek kerültek meghatározásra:

- Nagykereskedelmi piac
- Egyetemes szolgáltatói piac + Szabad piac
- Infrastruktúrához való hozzáférés

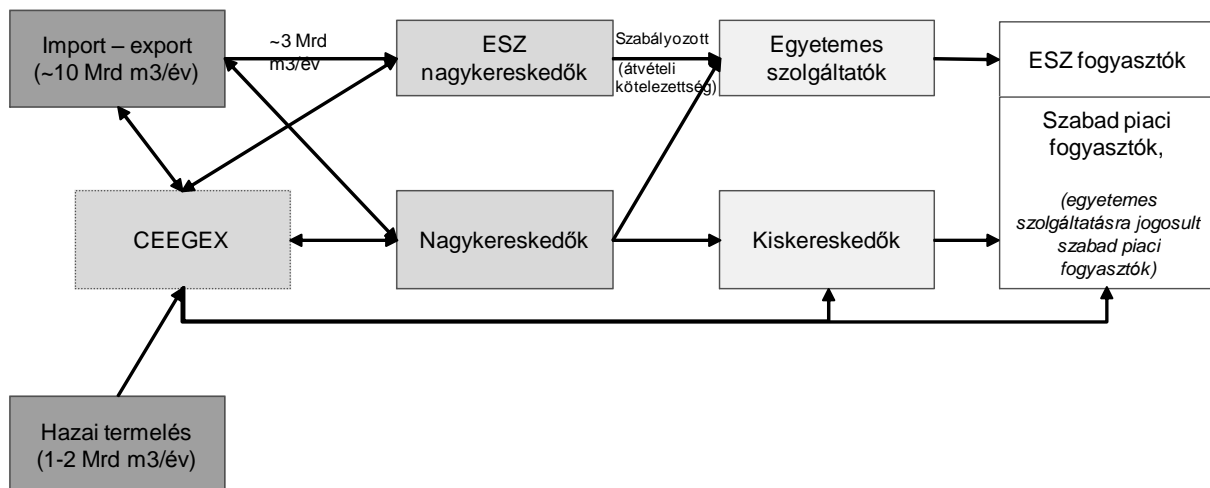
A javasolt földgázpiaci modell a legfőbb meghatározott elemek szerint került kidolgozásra, és a fenti feltevéseken alapul. Továbbá figyelembevételre kerültek a magyar kormány feltételezett elvárásai, valamint a GDF SUEZ érdeke, stratégiája és kompetenciái (elosztórendszer-üzemeltetés, egyetemes szolgáltatás, villamosenergia-termelés, földgáz kereskedelem).

A GDF SUEZ a „Nagykereskedelmi versenymodellt” részesítené előnyben, mivel az tekinthető a legalkalmasabbnak a belső energia piaci modell (IEM) elérésére. Meglátásunk szerint a magyar piac még nem értett (és feltehetően 2015-ben sem lesz) kellőképpen arra, hogy 2015 után azonnal, egy lépéssel bevezethessen egy ilyen, ún. „Nagykereskedelmi versenymodellt”.

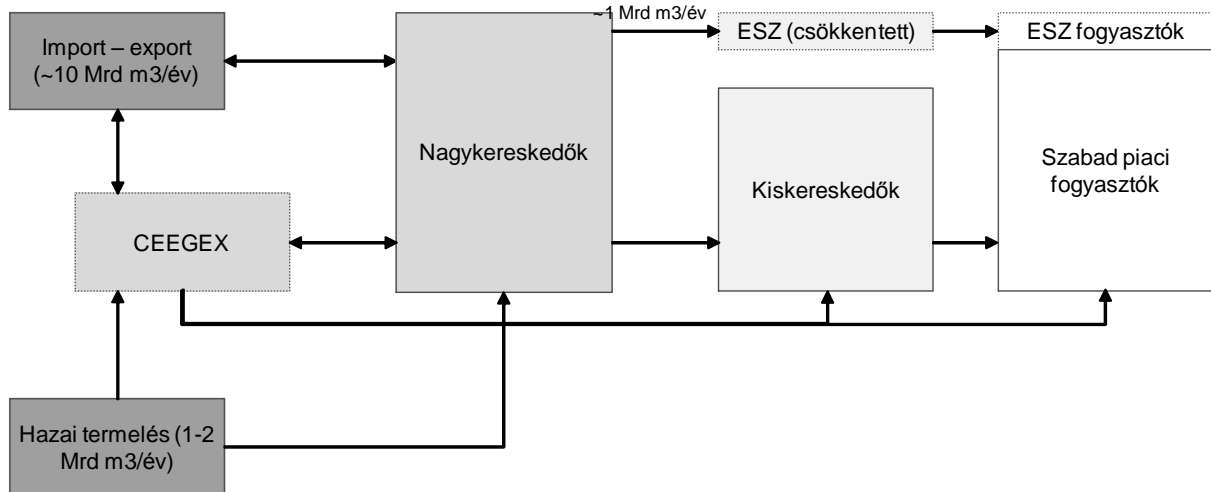
Ezért a GDF SUEZ által javasolt modell két időszakra bontható.

1. 3 éves átmeneti időszak (I. periódus), amely maximum 3 Mrd m³-re vonatkozó hosszú távú szerződéssel fedezi az egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztók szükségletét.
2. Nagykereskedelmi versenymodell (II. periódus), amelynek megvalósítására 3 év után kerül sor (HTSZ maximum 1 Mrd m³/év, amely a csökkentett számú egyetemes ellátásra jogosult fogyasztók ellátását fedezi).

I. periódus - sematikus piacszerkezet (átmeneti időszak)

II. periódus - sematikus piacszerkezet (nagykereskedelmi versenymodell)

Az alábbi bekezdések a javasolt modell átmeneti időszakát foglalják össze (I. időszak).

A nagykereskedelmi piac szerkezete (I. periódus)

A lakossági fogyasztók védelme és azok ellátásának garantálása érdekében a magyar állam (vagy egy kijelölt állami tulajdonban lévő energetikai vállalat) egy körülbelül 3 Mrd m³/év mennyiségre vonatkozó hosszú távú szerződést köt (az ESZ piaci mennyiségnek megfelelően), és un. „egyetemes szolgáltatói nagykereskedővé” válik.

Ellátási kötelezettség: Az ESZ nagykereskedő köteles ellátni az egyetemes szolgáltatókat (a továbbiakban: ESZ-ek) és a többi egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztót ellátó egyéb kereskedőt (az ESZ-re jogosult fogyasztók meghatározását lásd a következő bekezdésben).

A hosszú távú szerződés tárgyalásának során az alkupozíció növelése érdekében a magyar kormánynek és/ vagy a kijelölt vállalatnak alternatív megoldásként stratégiai partnerséget kellene kialakítani a szomszédos országokkal vagy egy inkumbens vállalattal.

Átvételi kötelezettség: A fogyasztók ellátása érdekében az ESZ-ek és egyéb kereskedők és szolgáltatók kötelezettséget vállalnak arra, hogy az ESZ-re jogosult fogyasztók ellátásához szükséges gázmennyiséget átveszik az ESZ nagykereskedőtől.

Az ESZ nagykereskedelmi ár a hosszú távú szerződésben meghatározott ár alapján a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: MEH) által jóváhagyottan és ellenőrzöten, forintban kerülnek meghatározásra (a szabályozott nagykereskedelmi árrés hozzáadásával).

Ennek eredményeképp az ESZ nagykereskedő vállalja az esetleges árfolyamkockázatot, ugyanakkor nem vállal jelentős mennyiségi kockázatot, és teljesül a magyar kormány törekvése, amely szerint a lakossági fogyasztók ellátásbiztonsága garantálva legyen.

Az ESZ nagykereskedő az ESZ fogyasztáson felüli esetleges többlet mennyiséget kizárólag a magyar gáztözsdén keresztül értékesítheti. Az esetleges veszteségek és nyereségek az

ESZ nagykereskedő számára a következő ár-felülvizsgálati időszakban figyelembe vételre kerülnek (korrekciós tényező). ESZ mennyiségi hiány esetén az egyetemes szolgáltatók és az egyéb ESZ jogosult fogyasztókat ellátó kereskedők és szolgáltatóknak lehetőségük van egyéb (nem szabályozott) forrásból beszerezni a szükséges földgáz mennyiséget.

A hazai kereslet fennmaradó része (3 Mrd m³/év feletti rész) a "nagykereskedelmi versenymodellben" leírtak alapján a többi piaci szereplőtől származna.

Nincs érvényben a hazai termelés értékesítésére vonatkozó szabályozás/megkötés, ugyanis az jelentősen torzítaná a versenyt, és valószínűleg az alkalmazandó uniós jogszabályoknak is ellent mondana.

Egyetemes Szolgáltatási piac (I. periódus)

Az Egyetemes Szolgáltatásra jogosult fogyasztók: 20 m³/h kapacitást meg nem haladó vásárolt kapacitással rendelkező lakossági fogyasztók. A jogosult fogyasztók csoportjába nem tartoznak bele a 20 m³/h kapacitást meg nem haladó vásárolt kapacitással rendelkező nem lakossági fogyasztók.

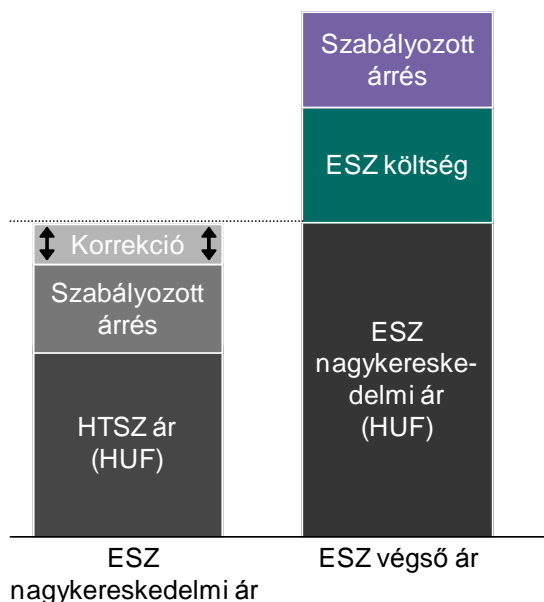
A fogyasztói szükségletek és ellátásbiztonsági szempontok alapján ésszerűsíteni és fokozatosan szűkíteni kell az ESZ szolgáltatási kötelezettségek (ügyfélszolgálatok száma, tárolói kötelezettség stb.) és egyéb ESZ-hez kapcsolódó szabályok körét.

Ennek eredményeként az ESZ az egyetemes szolgáltatásra jogosult fogyasztók rendelkezésére álló, szabályozott termék lenne (a minimális szolgáltatói szint, a kötelezettségek és a MEH által meghatározott árak). A fogyasztók és az egyetemes szolgáltatók között kötött kétoldali megállapodás alapján további, nem szabályozott díjak ellenében további szolgáltatások nyújthatók.

Átmeneti időszakban (az új piaci modell bevezetésének első periódusában) kijelölésre kerülnek az egyetemes szolgáltatók, és kötelezettséget vállalnak arra, hogy a saját működési területükön szolgáltatassák és kínálják egyetemes szolgáltatási terméküket. Az első átmeneti időszak után a MEH rendszeresen (3-5 évente) nyílt pályázatot hirdet minden területre az ESZ ellátásra vonatkozóan. Azon területek esetében, amelyeken valamilyen okból fogva nem eredményes a fenti pályázat, a MEH a korábbi egyetemes szolgáltatót jelöli ki a terület ESZ ellátására.

Az ESZ árakat a MEH számolja ki, a következők alapján:

- ESZ nagykereskedői árak (forintban, lásd fent)
- szabályozott szolgáltatások költsége (az egyetemes szolgáltatók benyújtott költségei alapján; a magyar piaci környezethez igazított, a szolgáltatási szint kötelezettségeit - és a MEH kötelezettségeket figyelembe vevő nemzetközi referencia adatok felhasználásával)
- szabályozott árrés (MEH által jóváhagyott)

Ennek eredményeként a magyar kormány az ESZ árak ellenőrzésére irányuló célkitűzése teljesíthető, és az nagy részben az ESZ nagykereskedelmi áraktól (az állam vagy kijelölt állami tulajdonban lévő energiavállalat által kialakított) és a MEH által meghatározott szolgáltatói kötelezettség szintjétől függ.

Infrastruktúrához való hozzáférés (I. periódus)

A hazai gáz infrastruktúrához való hozzáféréssel és annak árazásával kapcsolatosan EU-konform jogszabályok alkalmazandók, amelybe az alábbi területek is beleértendők:

- kereskedelmi és stratégiai tárolók,
- határkeresztező kapacitások (uniós és uniós határpontokon egyaránt),
- szállítórendszer,
- elosztórendszer.

Nagykereskedelmi versenymodell (II. periódus)

Az első, kb. 3 évig tartó átmeneti időszak után a piaci szereplők és a magyar piac várhatóan kellőképpen érett lesz a nagykereskedelmi piac liberalizálására és a piac szabályozottságának mérséklésére (az úgynevezett "nagykereskedelmi versenymodell" alkalmazására). A piaci szereplőknek lehetősége van arra, hogy európai (nem Magyarországra dedikált) nagykereskedelmi portfólióból lássák el az ESZ-ra jogosult fogyasztókat. A piaci szereplők arra is lehetőséget kapnak, hogy az 1 Mrd m³-re vonatkozó hosszú távú szerződést a magyar féllel kössék meg.